

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 6, Issue 2, June 2018, p. 45-52

Received	Reviewed	Published	Doi Number
29.04.2018	16.05.2018	30.06.2018	10.18298/ijlet.2850

**Examining Empathic Tendencies of Turkish Teachers Candidates
With Regard to Different Variables ¹**

Ahmet Zeki GÜVEN ²

ABSTRACT

The concept of empathy, which is termed as trying to feel what one feels and thinks by putting oneself in someone else's shoes, is one of the most momentous features for effective and healthy communication. Especially in educational life, many problems can easily be solved under favour of empathy inside or outside the classroom. The empathic tendencies of the teachers against the students have also great importance for a qualified and healthy education. Therefore, the aim of this study is to determine the empathic tendencies of secondary school pre-service Turkish teachers. While the universe of the study consists of pre-service Turkish teachers, the sample consists of the students who are studying in the department of Turkish and Social Sciences education (the subdivision of Turkish education) at a state university in southern Turkey. The Empathic Tendency Scale developed by Dökmen (1998) was used in the study and the collected data was analysed through SPSS 21.0 programme. As a result of the analysis, it was determined that the empathic tendencies of the students in the department of Turkish education showed a significant difference in terms of gender variable, but there wasn't a significant difference between the class variable and the school that the students themselves and their parents graduated. Since there isn't any significant difference among the classes, the study suggests that different techniques can be used in the courses of the department of Turkish education to develop the ability to empathize. Especially, the use of role-playing techniques in the courses; film, picture, and so on several techniques can be used to improve a person's ability to empathize. In addition to these, the empathizing ability of the teachers who are currently teaching Turkish can also be investigated and the results can be suggested by viewing from this aspect.

Key Words: Empathy, empathic tendency, pre-service Turkish teachers.

**Türkçe Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilimlerinin
Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi**

ÖZET

Bireyin, kendisini başkasının yerine koyarak onun hissettiklerini hissetmeye, düşündüklerini düşünmeye çalışması olarak adlandırılan empati kavramı, etkili ve sağlıklı bir iletişim için en önemli unsurların başında gelir. Özellikle eğitim hayatında gerek sınıf içinde gerekse sınıf dışında empati yardımıyla pek çok sorun kolaylıkla çözülür. Nitelikli ve sağlıklı bir eğitim için de özellikle öğretmenlerin öğrencilerine karşı empatik eğilimleri büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı ortaokul Türkçe öğretmen adaylarının empatik eğilimlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini Türkçe öğretmeni adayları oluştururken, örneklemini Türkiye'nin güneyinde, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada Dökmen (1998) tarafından oluşturulan *Empatik Eğilim Ölçeği* kullanılmış, verilerin analizi SPSS 21.0 programıyla yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Türkçe eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin empatik eğilimlerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark gösterdiği, ancak bununla birlikte sınıf değişkeni ile öğrencilerin kendilerinin ve ebeveynlerinin mezun oldukları okul değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda sınıflar arasında anlamlı bir farkın olmayışı empati kurma becerisinin geliştirilebilmesi için Türkçe Eğitimi bölümlerinde derslerde farklı tekniklerin kullanılabilmesini akla getirmektedir. Özellikle derslerde rol yapma tekniğinin kullanılması; film, resim ve benzeri çeşitli materyallerin ders işlenişinde kullanılmasının da kişinin empati kurma becerisini geliştirebileceği düşünülmektedir. Bütün bunların yanı sıra hali hazırda Türkçe öğretmenliği yapan kişilerin de empati kurma becerileri araştırılabilir, ortaya çıkan sonuçlara bu açıdan da bakılarak çeşitli öneriler getirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Empati, empatik eğilim, Türkçe öğretmeni adayları.

¹ Bu çalışma Uluslararası II. Sosyal Bilimler Sempozyumunda sunulan bildirinin genişletilmiş şeklidir.

² Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ahmetzekiguven@hotmail.com

1. Giriş

İletişim sürecinde bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyması, onun duygularını ve düşüncelerini doğru bir şekilde anlaması durumu empati olarak adlandırılır. Clark (1980, Akt. Köksal, 2000), bireyin başka bir bireyle ya da cansız bir varlıkla ilişkilerinde sözel olmayan iletişim tipi ve bilgi ile duygu akışını empati olarak adlandırmıştır. Decety ve Jackson (2004) empatiyi gözlem, hafıza, bilgi ve akıl yürütmenin başkalarının duygu ve düşüncelerinin iç yüzünü anlamak üzere bir araya getirildiği karmaşık bir psikolojik sonuç çıkarma şekli olarak tanımlamaktadır. Duyuşsal ve bilişsel olarak nitelendirilen empati şekilleri Hodges ve Wegner'e göre otomatik ve kontrollü empati olarak da nitelendirilmektedirler. Otomatik empati, kişinin kendiliğinden başkalarının duygularını paylaşmayı, kontrollü empati ise başkalarının duygu ve tecrübelerini bilinçli olarak anlamayı ifade etmektedir (Hodges ve Wegner, 1997). Empati kurma becerisi gelişmiş olan bireyler kendilerini başka kişiler yerine daha rahat koyarlar ve sorunlar karşısında daha çabuk çözüm üretebilirler. Ayrıca alanyazında yapılan çalışmalar (Decety ve Jackson, 2004; Hodges ve Wegner, 1997) empati kuran bireylerin sosyal hayatta daha aktif ve daha başarılı bireyler olduklarını ortaya koymuştur. Bu nedenle özellikle iletişim problemlerinin çözümünde empati büyük bir öneme sahiptir. Hoffman'a (1978) göre insanlar kendilerine benzeyen kişilerle empati kurmada daha hevesli, istekli ve daha başarılıdır.

Empati kurmanın bireye kazandırdığı pek çok avantaj vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir (Goleman, 1995):

- Empati bireyin bilişsel ve ahlâki gelişimi için büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle empati kurabilen bireylerin bilişsel ve ahlâki gelişimleri de pozitif yönde gelişecektir.
- Empati insanlar arasındaki ilişki ve açıklığı ifade ettiği için empati kurabilen insanlar arasında iletişim problemleri daha az olacağından çatışma ve benzeri sorunlar daha az ortaya çıkacak ya da bu sorunlar kolayca çözülebilecektir.
- Empati sayesinde birey hem iş yaşamında hem de özel yaşamında daha başarılı olacaktır.

Etkili iletişim sürecinde bu kadar öneme sahip empati kavramının eğitim sisteminde de önemi yadsınamaz. Özellikle öğrencilerin bakış açılarını ve duygularını rahatlıkla kavrayabilen, öğrencilerinin ihtiyaçlarını anlayabilen öğretmenler eğitim ve öğretimin daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlarlar. Empati kuramayan öğretmenler, öğrencilerin duygularını görmezden gelerek onların motivasyonlarının kaybolmasına neden olurlar (Cooper, 2002).

Öğretmenler, empatik anlayışa sahip olmadan öğrencilerinin duygusal dünyalarına giremeyeceklerinden onlarla gerçek anlamda ilişki kuramayacaklardır. Özellikle öğretmenler, öğrencilere yardım etme noktasında sıkıntılar yaşayabilecekler, bu nedenle de onlarla sağlıklı bir iletişim kuramayacaklardır (Wilson ve Kneisl). Bu nedenle etkili bir eğitim öğretim faaliyeti için öğretmenlerin empatik düşünme becerilerine sahip olmaları ve bunu da etkili bir şekilde kullanabilmeleri gereklidir. Bu nedenle bu çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının empatik eğilimleri çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilimlerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesidir.

2.2. Problem Durumu

Araştırmanın problem cümlesi Türkçe öğretmeni adaylarının empatik eğilimlerinin belirlenmesidir. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilim durumları nasıldır?
2. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilimleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilimleri ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin mezun oldukları okulla empatik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilimleri ile annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empatik eğilimleri ile babalarının eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.3. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlihazırda var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmada incelenen olay, nesne ya da birey kendi koşulları içerisinde incelenerek olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1991).

2.4. Çalışma Grubu

Araştırmada veri toplama aracı, Türkiye'nin güneyinde büyük bir üniversitenin, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden toplam 201 öğrenciye uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmada Dökmen (1988) tarafından oluşturulan *Empatik Eğilim Ölçeği* kullanılmış, verilerin analizi SPSS 21.0 programıyla yapılmıştır. Ölçek yoluyla elde edilen veriler, SPSS paket programında cinsiyet için t-testi, sınıf ve mezuniyet değişkenleri için One Way Anova, Anne-Baba eğitim durumu için ise Non-Parametric test (Kruskal Wallis H-Testi) kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören toplam 192 öğrenci katılmıştır. Bunların 112'si kız (% 58,3), 80'i erkektir (% 41,7).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1. Öğrencilerin sınıf düzeyleri

Sınıflar	n	%
1.sınıf	52	27,1
2. sınıf	49	25,5
3.sınıf	47	24,5
4.sınıf	44	22,9
Toplam	192	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları liselere göre dağılımı şöyledir:

Tablo 2. Öğrencilerin mezun oldukları liseler

Okullar	n	%
Anadolu Lisesi	102	53,1
Düz Lise	55	28,6
Teknik Lise	14	7,3
Öğretmen Lise	21	10,9
Toplam	192	100,0

Öğrencilerin mezun oldukları okullar incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının Anadolu Lisesi mezunu oldukları, yaklaşık %30'luk kısmının ise düz lise mezunu oldukları görülmektedir. Yaklaşık %10,9'u öğretmen lisesi mezunuyken, %7,3'lük kısmı da teknik lise mezunudur.

Tablo 4. Cinsiyet değişkeni açısından empatik eğitim durumları

Cinsiyet	N	X	SS	df	t	p
Kız	112	69,12	9,43	190	3,688	,000
Erkek	80	64,06	9,28			

Araştırmaya katılanların cinsiyet değişkeni açısından puanları t testi ile karşılaştırılarak incelendiğinde kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = ,000$). Kızların puan ortalamaları 69,12 iken, erkeklerin puan ortalamaları 64,06'dır. Bu sonuçtan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre empati kurma düzeylerinin daha olumlu olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf değişkenleri açısından empatik eğilim durumları Anova testi ile incelendiğinde puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p=,240$). Bu durum şu şekilde tabloleştirilmiştir.

Tablo 5. Sınıf değişkeni açısından empatik eğilim durumları

Sınıflar	N	X	SS	p	Min.	Max.
1. Sınıf	52	64,71	9,03		38,00	87,00
2. Sınıf	49	67,42	10,66		43,00	92,00
3. Sınıf	47	68,25	9,51	,240	41,00	86,00
4. Sınıf	44	67,95	9,31		40,00	83,00
Toplam	192	67,01	9,68		38,00	92,00

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları lise ile empatik eğilim durumları karşılaştırıldığından bu iki değişken arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p=,860$).

Tablo 6. Öğrencilerin mezun oldukları okul değişkeni açısından empatik eğilim durumları

Sınıflar	N	X	SS	p	Min.	Max.
Anadolu Lisesi	102	67,24	9,84		38,00	92,00
Düz Lise	55	67,14	9,59		40,00	87,00
Teknik Lise	14	64,85	9,62	,860	53,00	84,00
Öğretmen Lisesi	21	67,00	9,63		41,00	83,00
Toplam	192	67,01	9,68		38,00	92,00

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış, anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p=,852$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmış, anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p=,925$).

Araştırmaya katılan Türkçe Eğitimi bölümü öğrencilerinin empati kurma düzeylerinin sorulara göre ortalamaları ise şöyledir:

Tablo 7. Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin empati kurma düzeylerinin sorulara göre ortalamaları

Soru No	Soru	Ortalama
7	İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.	4,07
4	Bana dertlerini anlatanlar yanımdan ferahlanmış ayrılırlar.	3,76
19	Yakınlarım sık sık bana dertlerini anlatırlar.	3,70
17	Bir yakınıma derdimi anlatmak beni rahatlatır.	3,68
18	Genellikle hayatımdan memnunum.	3,59
9	Çevrede çok sevilen bir insanım.	3,53
2	Film seyrederken bazen gözlerim yaşarır.	3,50
10	Televizyondaki filmler mutlu sona ulaşınca rahatlarım.	3,50
20	Genellikle keyfim yerindedir.	3,43
5	Başkalarının problemleri beni kendi problemlerim kadar ilgilendirir.	3,37
1	Çok sayıda dostum var.	3,35
16	Girişken bir insanım.	3,31
6	Duygularımı başkalarına iletmekte güçlük çekerim.	3,28
3	Sıklıkla kendimi yalnız hissederim.	3,20
11	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte güçlük çektiğim olur.	3,17
14	Genellikle insanlara güvenirim.	3,11
8	Birisi ile tartışırken bazen dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevap üzerinde yoğunlaşır.	2,97
15	İnsanlar tam olarak beni anlamıyorlar.	2,96
13	Sinirli bir insanım.	2,89
12	İnsanların çoğu bencildir.	2,56

Öğrencilerin empati kurma düzeylerine ait aritmetik ortalamaları 5 üzerinden 3.34'tür ($66,93:20= 3.34$). Öğrencilerin empati kurma becerilerinden en yüksek üç özellik; "İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.; Bana dertlerini anlatanlar yanımdan ferahlanmış ayrılırlar; Yakınlarım sık sık bana dertlerini anlatırlar." Öğrencilerin empati kurma becerilerinden en düşük puana sahip oldukları üç özellik ise; "İnsanların çoğu bencildir; Sinirli bir insanım; İnsanlar tam olarak beni anlayamıyorlar." maddeleridir. Bu üç maddenin düşük frekanslı olması araştırmaya katılan Türkçe öğretmen adaylarının ön yargı düzeylerinin düşük olduğunu akla getirebilir.

4. Sonuç

Çalışma sonucunda araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin empati kurma düzeylerinin en üst düzey olan 5 puan ortalamasına göre ortanın biraz üzerinde sayılabilecek düzeyde olduğu (3,34) belirlenmiştir. Bu puan Pala'nın (2008), Duru'nun (2002) ve Maden ve Durukan (2011)'in elde ettiği puana yakın sayılabilecek niteliktedir (3,5). Özellikle okulda öğrencilerle etkili bir iletişim kurabilmenin yolunun öğretmenlerin empati kurabilme becerilerinin yüksekliğine bağlı olduğu düşünüldüğünde bu düzeyin çok da yeterli olmadığı anlaşılacaktır.

Çalışmada öğrencilerin empatik eğilimlerinin cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırıldığında kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun farklı nedenleri olabilir. Bu durum Bozkurt'un (1997)'un ve Murray'ın (1988) çalışmalarından elde ettikleri sonuçla örtüşmektedir. Her iki çalışmada da araştırmaya katılanların empatik eğilim durumları cinsiyet değişkeni açısından kızlar lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ancak bu sonuç Maden ve Durukan (2011)'ın çalışmalarından elde ettikleri sonuç ile örtüşmemektedir. Maden ve Durukan çalışmalarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulamamışlardır.

Öğrencilerin empatik eğilimleri sınıf değişkeni ve mezun oldukları lise, anne ve babalarının eğitim durumları açısından karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Pala (2008)'nın Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği lisans programlarının 1. ve 4. Sınıf öğrencilerinden 464 öğrenciyle yaptığı çalışmada bu değişkenler açısından anlamlı bir fark bulunamaması araştırma sonucuyla benzerlik gösterir niteliktedir.

Bu araştırma sonucunda araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının empati kurma becerilerinin yüksek olmadığı belirlenmiştir. Özellikle empatinin öğretilebilir bir beceri olduğu düşünüldüğünde empati düzeyleri düşük olan Türkçe öğretmeni adayları için verilebilecek eğitimlerin onların eksik yanlarını tamamlayacağı öngörülmektedir. Araştırma sonucunda sınıflar arasında anlamlı bir farkın olmayışı empati kurma becerisinin geliştirilebilmesi için Türkçe Eğitimi bölümlerinde derslerde farklı tekniklerin kullanılabilmesini akla getirmektedir. Özellikle derslerde rol yapma tekniğinin kullanılması; film, resim ve benzeri çeşitli materyallerin ders işlenişinde kullanılmasının da kişinin empati kurma becerisini geliştirebileceği düşünülmektedir. Bütün bunların yanı sıra hali hazırda Türkçe öğretmenliği yapan kişilerin de empati kurma becerileri araştırılabilir, ortaya çıkan sonuçlara bu açıdan da bakılarak çeşitli öneriler getirilebilir.

Kaynakça

- Bozkurt, A. (1997). *Cinsiyetleri, fakülteleri ve uyum düzeyleri farklı Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin empatik eğilim düzeyi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cooper, B. (2002). *Teachers as moral models? The role of empathy in teacher/pupil relationships*. Leeds Metropolitan University.
- Decety, J. & Philip L. J. (2004). The functional architecture of human empathy, University of Washington, *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 3(2), 71-100.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin bir modele dayandırılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6 (219), 155-190.
- Dökmen, Ü. (1990). Yeni bir empati modeli ve empatik becerinin iki farklı yaklaşımla ölçülmesi. *Psikoloji Dergisi*, 24, 42-50.
- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim çatışmaları ve empati*. Sistem Yayıncılık. İstanbul.
- Duru, E. (2002). Öğretmen adaylarının empati-yardım etme eğilimleri ilişkisi ve yardım etme eğiliminin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 21-36.

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York. Bantam Books.

Gökler, R. (2009). Empatik eğilim ölçeğinin ilköğretim sekizinci sınıflar için uyarlanması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5 (19), 77-86.

Hodges, S. D. ve Daniel M. Wegner (1997), "Automatic and Controlled Empathy", Editör: William ICKES, Empathic Accuracy, Guilford Press, New York.

Hoffmann, M. (1978). "Empathy, its development and prosocial implications". Bulunduğu eser: C.B: Keasey (ed.), *Nebraska Symposium on Motivation*, 25, 169-128.

Köksal, A. (2000), "Müzik Eğitimi Alma, Cinsiyet ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre Ergenlerin Empatik Becerilerinin ve Uyum Düzeylerinin İncelenmesi", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 99-107.

Maden, S. ve Durukan E. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Empatik Eğilim Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 03 (20),19-25.

Murrifay, B. (1998). Does emotional intelligence matter in the workplace? *American Psychological Association*, 29 (7).

Öz, F. (1998). Son sınıf öğrencilerinin empatik eğilimleri, empatik becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2(2), 32-38.

Özbek, M.F. (2005). İnsan İlişkilerinde Empatinin Yeri ve Önemi. İstanbul Üniversitesi. Siyaset Konferansları.

Pala, A. (2008). Öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri üzerine bir araştırma, *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 13-23.

Wilson, HS., Kneisl, C. (1988). *Psychiatric Nursing*, 3 rd. Ed. Press, New York. Addison-Wesley-Menlo Park, CA: Addison-